

Debesuota, gali lyti.
Saulė teka 5:11, leidžiasi 6:30

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co. Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LVIV

Price 15c

Chicago, Ill. — Šeštadienis, Balandžio-April 15 d., 1972 m.

Kaina 15c

90

PRIEŠPASKUTINĖ JAV KELIONĖ Į MĖNULI

DAR KARTĄ PRADEDAMOS DERYBOS DĖL SENŲ SOVIETŲ SKOLŲ AMERIKAI

WASHINGTONAS. — Sovietų Sąjungos delegacija, vadovaujama Vladimiro Alchimovo, užsienio prekybos viceministro, atvyko į Washingtoną testuoti derybų dėl senų "lend-lease" skolų. Amerikos delegacijai vadovaus ekonominių reikalų psekretorius valstybės departamente Willis Armstrong. Amerikos "lend-lease" susitarimas su Maskva padarytas 1942 metų birželio 11 d. Sutartį pasirašė tuometinis sovietų ambasadorius Maxim Litvinov ir valstybės sekretorius Cordell Hull. Amerika tais norėjo sustiprinti sovietus, kal jie galėtų geriau kovoti prieš nacių Vokietiją.

Per trejus metus Amerika nusuntė Sovietų Sąjungai 10,8 milijonų dolerių vertės ginklų, mašinų ir įvairių reikmenų karo reikalingam ir civiliai aprūpinimui. Pasibaigus karui, Amerika nurašė visų ginklų kainą ir pareikalavo sugrąžinti tik 2,6 bil. dol. už civilinius reikmenis, kurie buvo naudojami ir taikos metu. Sovietai, kaip bolševikams įprasta, pamiršo apie sutartį ir po ilgų derybų sutiko sumokėti tik 222,5 milijonus dolerių ir tai tik per 22 metus. Nuo to laiko sovietų valdžia Amerikai sugrąžino tik 198,3 milijonus dol., nes skolą pradėjo mokėti tik 1954 metais. Lėktuvai, laivai, lokomotyvai, traktoriai ir įvairios pramonės mašinos sovietų buvo gautos puslėčiumi.

Dabar Sovietų Sąjunga siekia pagyvinti prekybą su Amerika. Jai rūpi gauti Amerikos biznio mašinų, automobilių gamybos staklių, kompiuterių ir elektroninių įrengimų. Amerika tačiau turi uždegti sovietų eksportą į Ameriką didelius muitus. Sovietų parduodami deimantai Amerikoje būtų 15% brangesni už deimantus iš Pietų Afrikos respublikos. Sovietų ikras, kaviaras yra 30% brangesni už Irano kaviarą. Tarifus pakeisti gali tik kongresas, tačiau žinodamas, kad sovietai nėra atsigilinę už paskolas karo metu ir nėra užmokėję už Amerikos prekes, kongresas nenori keisti muitų, kol skolų klausimas nebus išspręstas.

Galimas daiktas, kad amerikiečiai vėl nusileis rusams ir duos įvairių lengvatų. Paskutinėse derybose Amerika reikalavo tik 800 milijonų, o sovietai siūlė 900 milijonų. Manoma, kad Washingtonas gali sutikti patinti dalį skolų rubliais ir nereikalauti kietos valiutos. Rubliai Amerikai būtų naudingi delegacijai, parodyti išlaidoms Sovietų Sąjungoje padengti ir naujos JAV ambasados Maskvoje statybai vykdyti.

Maskvoje, kaip jau pranešta, vyksta derybos dėl JAV žemės ūkio produktų pardavimo sovietams. Ateinančią savaitę Maskvon važiuoja valstybės departamento ekonominių reikalų psekretorius Nathaniel Samuels. Jo delegacija derės su rusais dėl abiejų šalių prekybos laivyno panaudojimo ateities prekybos reikalingam.

Vengrų studentai demonstravo

BUDAPESTAS. — Vengrijos valdžios sluoksniai patvirtino žinią, kad kovo 15 d. Budapešte įvyko jaunimo demonstracijos. Švenčiant 124 metų sukaktį nuo vengrų sukilimo prieš Habsburgų valdžią nemaža grupė jaunuolių pasitraukė iš komjaunimo organizuoto mitingo ir nužygiavo tais keliais, kuriais žygiavo 1848 metų sukilėliai.

IS VISO PASAULIO

BAGDADAS. — Libija atšaukė savo ambasadorių iš Irako, nepatenkinta, kad Irakas pasirašė sutartį su sovietais. Libija nekritikuoja Egipto už panašią sutartį, nes Egiptas yra Sovietų Sąjungai giliai įsiskolinęs, tačiau Irakas gauna už savo žibala 700 milijonų dol. per metus. Libija sako, kad Irakui nebuvę reikalo pataikauti sovietams. Ir pats Egiptas nieko neskelbia apie Irako sutartį.

TEHERANAS. — Dar keturi žemės drebėjimai palietė Iraną, kur šią savaitę žuvo virš 4,000 žmonių. Drebėjimas naujų nuostolių nepadarė, nes kai kuriuose kaimuose jau nebėra nesugriautų namų.

TOKIO. — Japonija paskelbė duodanti Tailandijai 208 milijonų dol. paskolą.

TEL AVIVAS. — Izraelio karinė vadovybė davė leidimą moterims Izraelio kariuomenėje paeiti pirkti, kokius nori, apatinius rūbus. Izraelyje visos 18 metų merginos yra šaukiamos į kariuomenę. Tarp moterų buvo nepasitenkinimas dėl neskoninų, šurkščių apatinių drabužių.

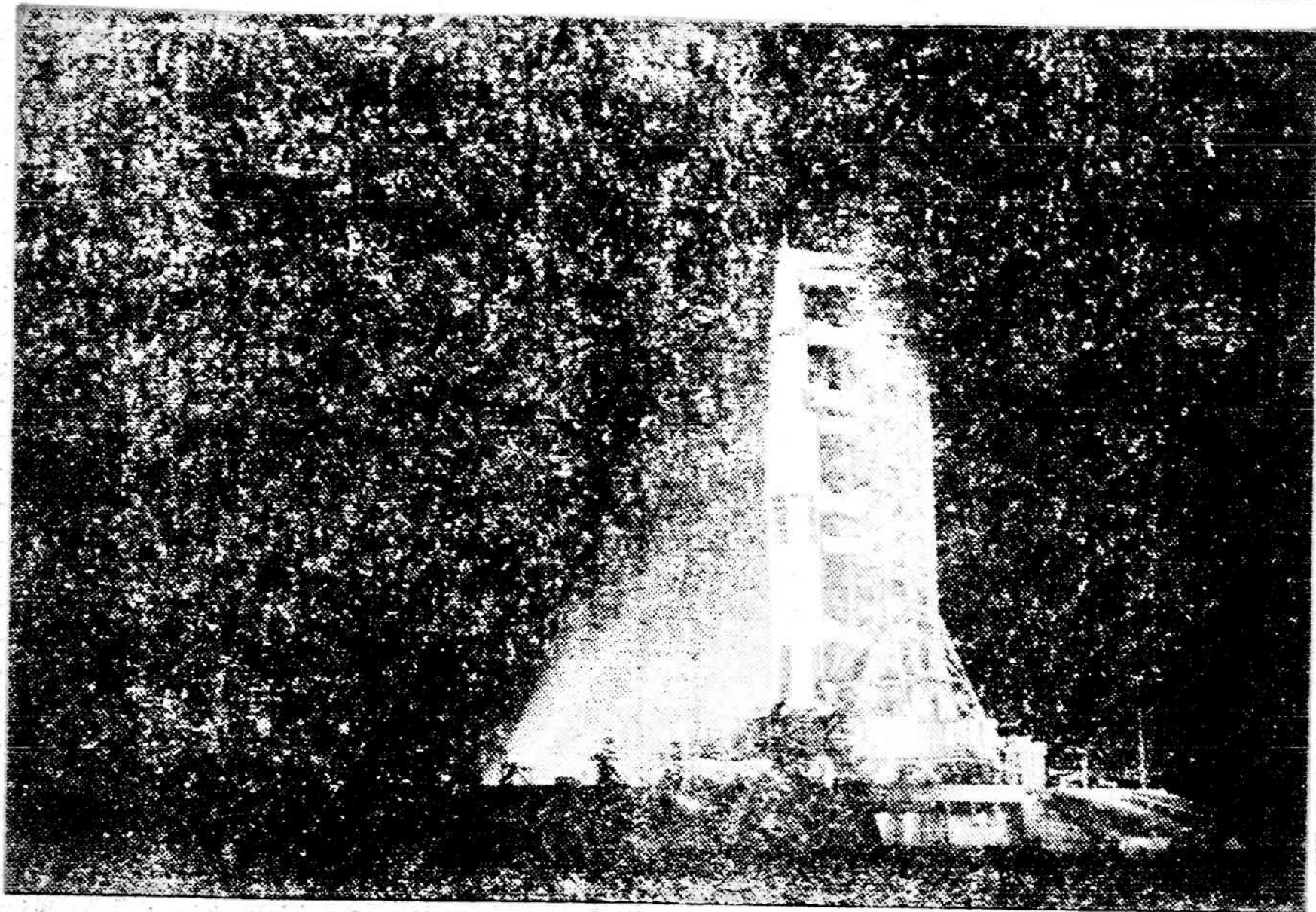
BONA. — Vokietis jūreivis Uwe Arp papasakojo "Bild am Sonntag" laikraščiui apie savo peryvenimus Potmos darbo stovykloje, kur jis sovietų buvo išlaikytas 18 mėnesių už tai, kad Archangelso uoste jis ir keli kiti vokiečiai mėtė kiaušinius į rusų sargybinius. Jo sutikti stovykloje žmonės, ypač žydai, būvę nepanašūs į žmones. Sąlygos stovykloje buvusios "žmogžudis-kos".

Allende kaltina biznio bendroves

SANTIAGO. — Čilės prezidentas Allende, atidarydamas Jungtinių Tautų prekybos ir išvystymo konferenciją, pasiskundė suvažiuosiuos dalyviams, kad Amerika ITT korporacija bandė jo neprileisti prie valdžios. Jis kaltino ir kitas tarptautines biznio bendroves, kurios kišanos Čilei koją tarptautiniuose bankuose ir Čilė negalinti gauti naujų paskolų.

Kaip žinoma, Allendes vyriausybė nacionalizavo vario bendroves be jokių kompensacijų, geriau sakant, jas konfiskavo. Bankai todėl nenori duoti Čilei lengvatų ir rizikuoti savo pinigais.

Apie šią demonstraciją paskelbė Austrijos ir Italijos laikraščiai. Nemažai studentų buvo milicijos suimti, kiti nukentėjo nuo milicininkų lazdu.

Saturno V raketa laukia pasirengusi išnešti Apollo 16 erdvėlaivį į tolimes erdves.

PREZIDENTO VIZITAS KANADOJE

OTTAWA. — Prezidentas Nixonas baigia šeštadienį savo vizitą Kanadoje, kur jis pasirašė susitarimą bendromis Amerikos ir Kanados jėgomis kontroliuoti Didžiųjų Ežerų teršimą. Savo kalbos prezidentas Nixonas pabrėžė Kanados nepriklausomumą, individualumą. Tokio kaimyno Amerika ir pageidaujanti. Pasikalbėjimuose su premjeru Trudeau buvo bandyta išspręsti nemažai ekonominių santykių klausimų, kurie Kanadoje sukelia nuotaikas prieš Ameriką. Vizito metu įvyko kelios "yankee go home" demonstracijos.

Kanados vyriausybei kelia rūpestį Amerikos reikalavimai, kad būtų peržiūrėti prekybos santykiai. Nuo 1965 metų Kanadoje gaminti automobiliai pervežami į Ameriką be jokių pasienio muitų. Amerikos ekonomistai įrodinėja, kad šitokia padėtis kenkia Amerikos automobilių pramonei ir biizniui. Kanados prekyboje su Amerika pastaroji turi deficitą. Nuo 1969 metų Kanada daugiau parduoda Amerikai, negu pati perka. Amerikos priekaisčius kanadiečiai atsako, kad iki 1969 metų padėtis buvo kitokia, per 75 metus Kanada daugiau pirkdavo, negu eksportuodavo į Ameriką. Be to, Kanados eksportai nešą pelną patiems amerikiečiams, kurių akcijos valdo daugelį Kanados įmonių.

Kanadoje didėja tautinės-nacionalistinės aistros. Vis dažniau politikai kalba apie reikalą suvaržyti užsienio korporacijas, kurios valdo Kanados pramonę. Tas "užsienis", žinoma yra — Amerika. Kalbos apie "užsienio" įtaką Kanados gyvenime ypač padažnėja ekonominių krizių, nedarbo, infliacijos laikotarpiais. "Ekonominė Amerikos invazija" sukelia kritiką pačiai Amerikai ir jos politikai. Šiais metais Kanadoje laukiama parlamento rinkimų. Opozicijos partijos savo kampanijoje labai pabrėžia Amerikos dominavimą Kanadoje.

MANILA. — Filipinų senato komisija paskelbė, kad Filipinai gavo iš Amerikos virš 22 mil. dol. už kariuomenės dalinius, kuriuos Filipinai buvo nusiuntę į Pietų Vietnamą padėti gintis nuo komunistų. Ta 4,500 vyrų kariuomenė turėjo pademonstruoti solidarumą kovoje prieš komunizmą. Filipinai kareivius išsivežė 1969 m. pabaigoje.

◆ New Yorke keli negrai peršovė, sunkiai sužeisdami, du policininkus.

VĖLIAUSIOS ZINIOS

◆ Pietų Vietnamo parašyti-ninkai išvijo komunistus iš An Lok miesto dalies. To miesto gynybai pradėjo vadovauti amerikietis generolas James Hollingsworth, buvęs trečios karinės apygardos P. Vietname karinių patarėju. Šiauriniame frontu apsupty trys vietnamiečių bazės jau pradeda pritrūkti vandens.

◆ Brazilijoje džunglėse dingo karinis lėktuvas, kuriuo skrido vienas generolas ir 10 kitų karių.

◆ Himalajų kalnuose žuvo 15 alpinistų, vienas jų japonas fotografas ir keturi pietų korėjiečiai. Juos visus palaidojo nuo kalnų nuslinkęs sniegas.

◆ Baltieji Rūmai paskelbė, kad generolas Alexander Haig, dr. Kissingerio pavaduotojas, išskrido į P. Vietnamą pats susipažinti su padėtimi.

◆ "Michigan Catholic" balandžio 12 d. paskelbė žinią, kad Amerikos vyskupų Emigracijos ir Pabėgėlių komitetas pasiuntė telegramą Jungtinių Tautų sekretoriui Waldheimui, ragindamas ištirti religinį persekiojimą Lietuvoje. Telegramoje nurodoma, kad žmogaus Teisių deklaracija pripažįsta religinę laisvę.

Arteja sutarčių ratifikavimas

BONA. — Vakarų Vokietijos parlamento žemųjų rūmų teisų komitetas patvirtino vyriausybės pasirašytą su sovietais ir su Lenkija draugiškumo sutartį, kuri pripažįsta dabartinės Vokietijos rytines sienas. Šis komitetas svarstė tik legalius tos sutarties aspektus ir tai balsavimas buvo tik 13 balsų prieš 12 už sutarties patvirtinimą.

Dabar šį sutartį eina į parlamento — bundestago — užsienio reikalų komitetą. Vyriausybė tikisi, kad sutartį bus galima ratifikuoti parlamente gegužės mėnesį. Kanclerio Brandto koalicija parlamente turi 250 narių, o opozicija — 246. Sutarčiai ratifikuoti reikia mažiausiai 249 balsų. Kelių vyriausybės rėmėjų staigus susirgimas ar nelaimė gali sutrukdyti sutarties ratifikavimą.

John Young, rimtai nusiteikęs astronautas, laukia kelionės į mėnulį priedis. Jis vadovaus nusileidimo ant mėnulio laivui.

RYT APOLLO 16 PRADĖS SKRIDIMĄ Į TOLIMO MĖNULIO AUKŠTUMAS

CAPE KENNEDY. — Ryt, sekmadienį turi prasidėti Apollo 16 kelionė į mėnulį su trim astronautais: kapitonu John Young, laivyno leitenantu komandieriu Thomas Mattingly ir aviacijos pulkininku leitenantu Charles Duke Jr. Du astronautai Young ir Duke turi nusileisti ant mėnulio — jau devintas ir dešimtas amerikietis, mėnulyje paliekąs savo pėdas. Trečiasis astronautas Mattingly liks skrieti mėnulio orbitoje, kol kiti du atliks savo uždavinius. Mėnulyje astronautai išbus 73 valandas ir padarys tris ekskursijas, po septynias valandas kiekviena.

Vietnamo komunistai turtingai ginkluoti

Vokiečių dpa praneša iš Saigono: "Jie mus smarkiai apžarstė granatomis. Mūsų laivai tik iš medžio. Tad aš nusprendžiau, kad mes iš čia pasitraukume", tais žodžiais paaiškino Lam, Pietų Vietnamo šiaurinės karo apygardos komandierius, pasitraukęs iš laivyno atsparos punkto Ben Hai upės žiotyse. Vietkongo kariai ir šiaurės vietnamiečiai seniai jau nebėra tik partizanų būriai su pasigrobtais ginklais. Jie yra labai gerai ginkluoti, medžiagškai dažnai geriau aprūpinti ir moka kaip geriau ir tiksliau savo potencialą panaudoti.

Net JAV karininkai dažnai pripažįsta, kad pietiniai vietnamiečiai kautynėms tinkamų dalykų skaičiumi yra savo priešo aiškiai viršijami. Šiaurės vietnamiečiai ir vietkongai turi daugiau sunkiųjų ginklų. Pietų vietnamiečiai priešingai — žygiuose vartoja lengvus ginklus ir pasikliauna aviacija. Be abejo, jie yra judresni, bet neretai padaro tokias beviliskas lenktynes kaip kiškiai su ežiais; nes kai Pietų vietnamiečiai frontui sustiprinti atsiunčia kariuomenes, priešas jau pradeda puolimą šimto kilometrų fronte toliau. Aviacija Saigono vyriausybės kariuomenei vis tebespasilėka netikras faktorius. Indokinijos klimato sąlygos jokių būdu negarantuoja, kad kiekvieną karo dieną bus geras oras.

◆ Astronautai vežasi su savim nedidelį, baterijoms varomą, automobiluką, kuriuo jie gan toli nuvažiuos nuo nusileidusios erdvėlaivio dalies. Paskutinę dieną astronautai bandys prieš kalną privažiuoti prie 3,000 pėdų platumo kraterio krašto. Iš to pakraščio bus paimta akmenų. Jie gali būti iš pačios kraterio gilumos, gal, 500 pėdų nuo mėnulio paviršiaus. Astronautai planuoja pastatyti mėnulyje atomine energija varomą stotį įvairiems aparatams varyti. Apollo 16 kelionė užtruks 12 dienų ir balandžio 28 d. astronautai laukiami žemėje, kur jie nusileis Ramiame vandenyne, netoli Kalėdų salos. Kelionė prasideda rytą, 11:54 val. ryto, Čikagos laiku.

Jau atvažiuoja Kinijos meškėnai

PEKINAS. — Vakar iš Kinijos sostinės zoologijos sodo Amerikos kariniu lėktuvu į Washingtoną išskrido pora pandų, kurias Kinija padovanojo prezidentui Nixonui ir Amerikos "liaudžiai". Du Amerikos padovanoti Kinijai musk jaučiai jau apsigyveno Pekino zoologijos sode. Kinai bando ištarti jų jautių vardus "Milton ir Matilda". Kaip pavadintos pandos, spauda neskelbia.

Kinijos komunistų dienraštis Jenmin Jih Pao netikėtai pats paskelbė apie pandų išvykimą ir Amerikos dovanos — jautių atvykimą. Daug kinų traukia į zoologijos sodą pamatyti naujų gyventojų. Mokyklos iš viso miesto, organizuoja ekskursijas. Kinų stalo tenisistai Detroite aplankė automobilių unijos pirmininką Leonard Woodcock, kuris pareiškė norą apsilankyti Kinijoje. Kinai negalėjo atsistebėti, Chryslerio fabrike matydami, kaip kas minutę nuo linijos nueina vis naujas automobilis.

◆ Šiaurinėje Airijoje bombų sproginiai tęsiasi po 24 sproginimus kasdien.

Ši Apollo serijos kelionė turėtų būti priešpaskutinė. Jei nebus pakeisti planai, paskutinė įvyks gruodžio 8 d. Pirmą kartą astronautai nusileis į kalnuotą mėnulio apylinkę, nepertoli nuo Descartes kraterio, kuris yra apie 7,400 pėdų aukštesnėje vietoje, negu vieta Ramybės jūroje, kur buvo nusileidę pirmieji amerikiečiai su Apollo 11. Šios mėnulio aukštumos intriguoja mokslininkus, nes įtariama, kad krateriai šiose aukštumose yra seniai užgesę ugniakalai, kurių mėtomi iš vidaus akmenys yra padarę mėnuliui taip charakteringas apskritas duobes.

Jei iš parvežtų 200 svarų akmenų ir žemių mokslininkai nustatytų, kad tai tikrai vulkaninio tipo akmenys, būtų aišku, kad mėnulis, panašiai kaip žemė, praeityje buvo karštas ir tik vėliau atšalo ir sustingo į savo dabartinę formą. Fotografijos, darytos tose mėnulio aukštumose, kur astronautai nusileis, rodo didelių įdubimų ir lygumą pavadinamą Cayley plains. Spėjama, kad ta lyguma yra sustingusios lavos laukas.

Astronautai vežasi su savim nedidelį, baterijoms varomą, automobiluką, kuriuo jie gan toli nuvažiuos nuo nusileidusios erdvėlaivio dalies. Paskutinę dieną astronautai bandys prieš kalną privažiuoti prie 3,000 pėdų platumo kraterio krašto. Iš to pakraščio bus paimta akmenų. Jie gali būti iš pačios kraterio gilumos, gal, 500 pėdų nuo mėnulio paviršiaus. Astronautai planuoja pastatyti mėnulyje atomine energija varomą stotį įvairiems aparatams varyti. Apollo 16 kelionė užtruks 12 dienų ir balandžio 28 d. astronautai laukiami žemėje, kur jie nusileis Ramiame vandenyne, netoli Kalėdų salos. Kelionė prasideda rytą, 11:54 val. ryto, Čikagos laiku.

Belgradas atsisako ruošti rungtynes

AMSTERDAMAS. — Pasaulinė šachmatų federacija paskelbė, kad Fischerio-Spasskio susitikimas dėl pasaulio čempiono titulo Belgrade neįvyks. Jugoslavijos rengėjų komisija atsisakė varžybas ruošti, nes Amerikos šachmatų federacija neuždėjo 35,000 dol. užstato, kurio jugoslavai reikalavo, kaip garantijos, kad Fischeris varžybose dalyvaus.

Šių varžybų organizavimas buvo lydimas įvairių ginklų ir nesusipratimų. Pirmiausia buvo sunku susitarti dėl miesto. Vėliau Fischeris pareikalavo daugiau pinigų. Dabar atsisakė rengėjų. Pasaulinės šachmatų federacijos pirmininkas dr. Euwe važinėja Australijoje, atšaukimas padarytas be jo žinios, todėl amerikiečiai dar tikisi, kad rungtynes pavyks kaip nors išgelbėti.

Margučio 40-ties metų sukaktį minint

(Tėsinys)

Po poros metų jis išvyko jau vargoninkauti į mažą, bet gražų bažnytkaimį — Paežerėlį, esančius Nemuno pakrantėje. Čia išvargoninkavęs virš ketverių metų, Petro Janulaičio pagundytas 1913 metais, apie Kalėdas, kėlėsi į Vabalinką, bet pakeliui Kaune sustojo pamatyti buvusį vargonininkų kursuose dėstytoją prof. Naujį. Tas jį perkalbėjo važiuoti pas Vaižgantą Tumą, ir jis, gavęs gerą rekomendaciją, išvyko į Laižuvą. Laižuvo klebonas kun. Vaižgantas Tumas jį sutiko šiltai, draugiškai, iškart ir nuteikdamas, jog jam teks pasidaryti ir lietuviškoje veikloje. Kartą, kai pas Vaižgantą Tumą svečiavosi kun. Vladas Mironas, Valkininkų klebonas, jis susidomėjo Antanu Vanagaičiu, kaip geru vargonininku, gebančiu ir chorą vesti, o iš kitų patyręs, kad gerai lošia proferansą, ką ir jis pats mėgo, prikalbėjo jį persikelti į Valkininkus. A. Vanagaitis tai pagundai pasidavė ir persikėlė į Valkininkus. Karo metu 1915 ar 1916 metais, kuomet kun. Vl. Mironas kėlėsi į Daugus, ten persikraustė ir jo vargonininkas A. Vanagaitis. Kun. Mironas ir kiti, pažinojęsį A. Vanagaitį, vertindami jo pasiekimus gabumus muzikoje, paskatino jį siekti gilesnio išsimokslinimo toje srityje. Tur būt, to paties kun. Mirono

dėka Sofija Smetonienė jam išrūpino „Motinėls“ stipendiją, kad jis galėtų stoti į Drezdeno muzikos konservatoriją. Dar karui tebesitęsiant, 1918 metais jis išvyko studijuoti muzikos į Drezdeną. Atsisveikindamas su savo geru draugu Olšausku, jis aiškino, jog, keliantis Lietuvai laisvam gyvenimui, reikia daugiau pasiruošti, kad galėtų būti naudingas savajam kraštui. Drezdene A. Vanagaitis godžiai sėmėsi muzikos meno lobius, pasisavino apstokai ir vakarietiškos kultūros. Bet jis, pabuvęs virš dviejų metų, mokytis nebaigęs grįžo į Lietuvą. 1921 metais pritaipo prie besnūkiančios Lietuvos operos, gaudamas ten suflerio vietą. Teatro artistu, galima sakyti, tapo atsitiktinai. Dramos kolektyvui statant, berods Armino Kestutį, pristigo vaidintojo, ir buvo spragai užkišti pasikviestas A. Vanagaitis. Toje trečiaeilėje ar antraeilėje rolėje jis pasirodė taip gabiai, jog dramos teatras po to sudarė sutartį, ir A. Vanagaitis tuo būdu pasidarė profesionalas Lietuvos teatro artistas. Atlikdavo savo roles gerai, žiūrovų buvo mėgiamas, kilo karjerio gaudamas vaidinti neretų atvejų ir veik pirmaeilis vaidmenis. Sukurdavo neblogus charakterius dramose, bet geriausiai jam sekėsi komedijoje, nes humorui turėjo talentą, jau pasireiškusį iš pat jo vaikystės. Ateities perspektyvos jam rodė geros Lietuvoje. Jis reikšėsi ir kitose kultūros srityse. (Vėd' šaulių sąjungos chorą, sukomponavo keletą dainelių muziką, dalyvavo literatūros vakaruose, deklamudamas eiles, o taip pat ir muzikos koncertuose.

ANTANAS VANAGAITIS

Kaip ir daugelis menininkų, Antanas Vanagaitis buvo neramios sielos žmogus. Jis nesitenkino, ką yra atsiėmęs ir ko galėtų tikėtis artimoje ateityje esamose sąlygose. Jo norai, man atrodo, buvo neriboti ir polėkiai gana plati. Taip jam vieną dieną dingtelėjo mintis nusidaužti už Atlanto pas Amerikos lietuvius. Kviesdamas kartu vykti savo jaunų dienų draugą, Vilkolakio teatro artistą, J. Olšauską, tą sumanymą grindė kilniu tikslu. Esą Amerikos lietuvių daug padėjo Lietuvai laisvei atgauti. Mūsų pareiga ir jiems kuo atsilyginti. O kuo mes daugiau galime pradžuginti jų širdis, jei ne meno dovanomis. Žinoma, galėjo prie to kelionės į užjūrus paskatos irgi prisidėti asmeniniai apskaičiavimai. Pasitaikydavo jam trinties momentų su teatro administracija. Galėjo būti noras plačiau pasaulį pamatyti, daugiau pagarsėti, bet ir tai neaptempo paties tikslo.

Buvo numatytas ir laikas išvykimui 1924 metų ruduo. Bet tą kelionę teko pradėti porą ar trejetą mėnesių anksčiau. Apilankius Amerikos konsulate ten buvo patarta vykti anksčiau. Esą nuo liepos 1 dienos išsigalės naujai priimtas emigracijos įstatymas, kuris savo kvotomis ir kitais reikalavimais suvaržys įvažiavimą iki minimumo.

Teko ruoštis paskubomis. Buvo daug reikalų pasiruošimui. Reikėjo gauti atleidimus iš teatro vadovybių, sezonui ne pasibaigus. Sutvarkyti dokumentus, o kam dar trūko pinigų, reikėjo ir juos susirasti. Bet, berods, birželio 14 dieną šį trejetą paliko Kauną ir anglų linijos laivu „Majestie“ jie jau birželio 24 dieną pasiekė Newjorko uostą. Tai, berods, ir buvo paskutinėje tada keleiviai, atvykę be suvaržymų. Kadangi jie nebuvo oficialiai kviešti, tai ir uoste jų nesutiko joks priėmimo komitetas. Žinoma, atsirado pavienių jiems pagelbėjusių asmenų Newjorke susitvarkyti, o patarėjų būta net per daug. Bet deja, nieko džiuginančio jiems nežadėjo. Priešingai, pranašavo nesėkmę. Tai, be abejojimo, buvo kartūs tulžies lašai, ypač, kad jie kaip kokie misijonieriai skelbėsi atlievūnųsią nutautėjusius lietuvius...

Teko, žinoma, susimąstyti. Anksčiau buvę gastrolieriai menininkai neturėjo sėkmės Amerikos lietuvių masėse. Nesėkmingai vargo ir Vaičkauskrajojantis teatras. Jų trupė dirbęs artistas Dikinis, nieko nelaukdamas, perbėgo prie Vanagaičio trupės, pasivadinusios „Dzimdzi drimdzi“. Toks pasivadinimas buvo patintas iš vienos džiukų dainos. Vistiek jie tų buvusių nesėmių nebuvo apglūšinti, palaužti ir villies dėl savo misijos svarbumo nepamėtė. Tik suprato, jog tokia programa, kokią jie atsiėmė, nepatiks lietuviams. Reikėjo ruošti naują. Laiko tam buvo. Gastroles pradėti tebuvo galima tik rudenį.

Rodos, tų būsimų gastrolių perspektyvos akivaizdoje Antanas Vanagaitis tarsį prisiminti tas pasakas apie išmintingus karalių ir didikų dvarų juokdarius. Senais laikais buvo paprotys karalių, didikų dvaruose laikyti jo ir dvarikių bei svečių palinksminimui klouniskai pasireiškiančius juokdarius. Tų juokdarių tarpe būdavo ir tokių išmintingų, kad jie galėdavo išspręsti pačias svarbiausias valstybės, dvaro problemas, ir tų patarimų dėka viskas išėdavo geru puse. Atsitikdavo nel, jog tie juokdariai išgelbėdavo ir patį karalių nuo pražūties. Tokiu juokdariu panoro būti ir Antanas Vanagaitis su savo

trupės dalyviais Amerikos lietuvių sukurtame nūdienos gyvenimo dvare.

Tai buvo išmintingai išspręsta problema, kaip surasti kelią į Amerikos lietuvių širdis. Šiame dideliame, gerai organizuotame lietuviškame dvare paties likimo tam parinktas žmogus. Jis iš prigimimo buvo linkęs į visokias išdaigas. Tam turėjo ir humoristinio talento, ir komedijose vaidindamas sukurdavo pasigėrėtus vaidmenis.

Rudenį Dzimdzi Drimdzi pirmiausia su savo programa Jovalu, Prakalba ir Laisva Lietuva pasirodė Bostone. Pasisekimas buvo nepaprastas. Publikos, rodos, alpdavo iš džiaugsmo ir juoko. Trypė, šaukė, plojo, negalėjo nė nusėdėti vietoje. Tas jų humoristinis Jovalas, Prakalba pasirodė toks artimas to meto lietuvių širdžiai po darbo, prakaito, nuovargio, kaip atgaiva ir po ūkanų saulėtas pragiedrėjimas. Tada ir rimtas programos gabalas Laisva Lietuva nebuvo sunku suprasti, išgyventi ir įvertinti. Spauda šiltai įvertino, išgyrė, kad, rodos, geresnių vaidintojų, geresnės programos ir visame pasaulyje nerastum. Taip Vanagaičio vaidintojų trupėi atsivėrė ne tik lietuvių širdys, bet neįskaitant, nesiaurais prasivėrė ir kišenės, kad jie galėtų egzistuoti ir linksmininti Amerikos lietuvius.

Ne kitaip nusidavė ir kitose lietuvių kolonijose. Visur tas pats džiaugsmas, pilnos salės ir išvykstant pagėdavimai, kad greit ir vėl jie pasirodytų su savo patį įdomiais vaidinimais jų padangėje. Dzimdzi drimdzi gruodžio mėnesyje atsitrenkė į lietuvių širdis sostinė — Čikagą. Ir čia buvo toks pat triumfaliskas pasisekimas. Net spauda rašė, tikino iš kairės ir dešinės, jog programa linksma, žavėtinai ir patriotiška. Artistai tokie geri, kokių dar nebuvo mačiusios jų akys. Iki širdies gelmių buvo susizavėję ir biznierių, apčiuopiamai parodydami, kad jiems ne tik jų širdis atvira, bet ir kišenė. Jie nu samdė erdvę ilgesniams laikui butą ir apstatė prabangiais baldais. Atiduodami raktus užtikrino, kad jie čia gali jaustis kaip namuose, gyventi, kiek tik nori, tik turi savo vaidinimais guosti ir linksmininti lietuvių širdis.

Dabar jau ir Vanagaitis pilnai patikėjo savo misijos pasisekimu. Čikagoje jis pasijuto, kaip apaštalas Petras Romoje. Pilnai patikėjo ir tai atlievūnimo iliuzijai, tai įrašydams net ir į savo dienoraštį. Pasirodė ir ženklų, jog jis pastoviai rengiasi įsikurti, kaip išmintingasis juokdarys Amerikos lietuvių didžiajame dvare, ir išeities tašku savo misijai.

joms pasirinko Čikagą. Tai, tais, balandžio 1 dieną žurnalas Margutis. Šis žurnalas atrodė tikras Dzimdzi drimdzi kūdikis. Pristatė savo lygiu ir skoniui plačiai Amerikos lietuvių masei. Ir čia juokai, dainos, visokios išdaigos, anekdotai, margumynai, vaidinimai, monologai, net su sapnologijos skyriumi. Bet šalia jų buvo ir rimtų straipsnelių, pabirų, iškylančių lietuvių ir Lietuvos reikalus skatinančių prie kultūrinės veiklos.

Vėliau Dzimdzi drimdzi išvykos — gastroles jau buvo vykdomos iš Čikagos į kitas lietuvių kolonijas. Po gastrolių jie vėl grįždavo į svetingąją Čikagą. Taip tęsėsi iki 1926 metų, kada pakriko pirmasis trupės sąstatas, ir netaip jau greit buvo sulipdytas kitas jo pakaitalas. Bet ir tuo laiku Antano Vanagaičio veikla nesiaurėjo, o plėtėsi.

Rasdavo būdų pasireikšti tokiu pat judriu misininku lietuvių tarpe. Pažino daugiau ir pačią Ameriką, ypač po savo kelionių su L. Pakštu, kai ją perskrodė nuo vieno vandenyno iki kito.

Tų visų darbų grandyje gimė su Bačiūno talka 1928 me-

tais, balandžio 1 dieną žurnalas Margutis. Šis žurnalas atrodė tikras Dzimdzi drimdzi kūdikis. Pristatė savo lygiu ir skoniui plačiai Amerikos lietuvių masei. Ir čia juokai, dainos, visokios išdaigos, anekdotai, margumynai, vaidinimai, monologai, net su sapnologijos skyriumi. Bet šalia jų buvo ir rimtų straipsnelių, pabirų, iškylančių lietuvių ir Lietuvos reikalus skatinančių prie kultūrinės veiklos.

TĖVAS IR SŪNUS

— Jonuk, tau jau 5 metai, todėl aš pasakysiu, kad jokio Kalėdų Senelio nėra. Tai aš jau buvau.

— Tai ir gandras, kuris mane atnešė, irgi tu buvai?

REMKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI „NAUJIEŅOSE“

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Licensee by VNESHPOSYLTORG

Gera pažįstama firma, kuri per daugelį metų skubiai ir tiksliai aptarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ IR T. T.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA. TIKSTANČIAI KLIENTŲ PATEKINTI. VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI. GARANTUOTAS, SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prieinamomis kainomis.

Cosmos Parcels Express Corporation

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Priima užsakymus DOVANŲ PAZYMEJIMAMS — automobiliams, šaldytuvams, televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminiams ir draugams, gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

Cosmos Parcels Express Corporation

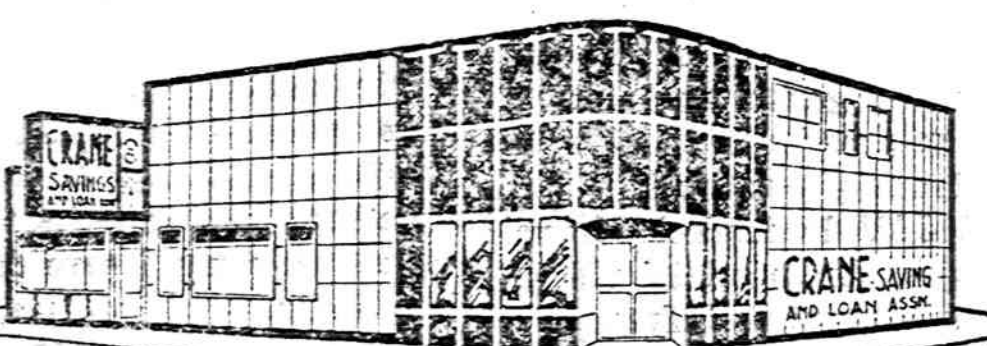
488 Madison Avenue, Floor 21st.

NEW YORK, N. Y. 10022. — TEL.: (212) 758-1150/1

SKYRIA I:

- NEW YORK, N. Y. 10003 39 Second Avenue Tel.: AL 4-5456
- NEW YORK, N. Y. 10011 135 W. 14 St. CH 3-2583
- BOSTON, Mass. 02118 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
- BOSTON, Mass. 02127 389 West Broadway 268-0068
- BUFFALO, N. Y. 14206 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- CHICAGO, Illinois 60622 2222 West Chicago Ave. BR 8-6966
- CHICAGO, Illinois 60608 3333 S. Halsted Street WA 5-2737
- CLEVELAND, Ohio 44134 5879 State Road 884-1738
- IRVINGTON, N. J. 07111 762 Springfield Avenue ES 2-4685
- IRVINGTON, N. J. 07111 1082 Springfield Ave. Tel.: 374-6446
- GRAND RAPIDS Mich. 49504 636-38 Bridge St. N. W. GL 8-2256
- HAMTRAMCK, Mich. 48212 11333 Jos. Campau Avenue 365-5255
- HARTFORD, Conn. 06114 200 Franklin Avenue 246-9274
- LAKEWOOD, N. J. 08701 241 Fourth St. FO 3-8559
- LOS ANGELES, Calif. 90022 960 S. Atlantic Blvd. AN 1-2994
- NEW HAVEN, Conn. 06511 1329 Boulevard LO 2-1446
- NEWARK, N. J. 07102 698 Sanford Ave. Tel.: 373-8783
- PASSAIC, N. J. 176 Market Street GR 2-6387
- PATTERSON 1, N. J. 99 Main Street 274-6400
- PHILADELPHIA, Pa. 19122 1214 N. 5th Street PO 3-4818
- PITTSBURGH, Pa. 15203 1307 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. 94115 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. 905 Bank Street PL 6-6766
- WARREN, Mich. 48092 29200 De Quindre 1/2 Block North of 12 Mile Road Tel.: 751-6760/1
- WOODHAVEN, N. Y. 11421 94-08 Jamaica Ave. Tel.: 441-4712
- WORCESTER, Mass. 01610 169 Millbury Street SW 8-2868
- YOUNGSTOWN, Ohio 44503 309 W. Federal Street RI 3-0440

CRANE SAVINGS and Loan Association

B. B. PIETKIEWICZ, Pres.

47 and Rockwell Street. Tel. Lafayette 3-1083

NEMOKAMAI VIETA AUTOMOBILIAMS

5

on investment account

6%

mokama dviejų metų certifikatams, mažiau ar daugiau

Pinigai įdėti prieš mėnesio 15 d. duoda dividendus už visą mėnesį. Dividendai mokami sausio ir liepos 31 d. Prašome apsilankyti naują mūsų namą.

VALANDOS: Pirmadienį, ketvirtį, 9:00 ryto — 8:30 vak.; Antradienį, penktadienį 9:00 ryto — 5:00 vakaro; Šeštadienį 9:00 ryto — 12:00 dienos. Trečiadienį už daryta

Chicago Savings and Loan Association

6% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$5000 OR MORE Two Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000 One Year Maturity

5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

CHICAGOS TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ dėl bet kokių jūsų namo pagerinimų duoda paskolas nuo \$500.00 ir daugiau linkamomis sąlygomis. O gal jums yra reikalingi pinigai dėl kitokių reikalų? Ar jei neturite nuosavo namo ir jums nusibodo mokėti aukštas nuomos, išsiskykite nuosavus namus.

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIŠ KREIPKITES Į:

Chicago Savings and Loan Assn.

Philomena D. Pakel, President

6245 So. WESTERN AVE.

TEL.: GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P. M. to 8 P. M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

NOW...

Receive an interest check every month on certificate accounts.

INTEREST COMPOUNDED DAILY. PAID MONTHLY We pay highest rates permitted by law

ASSETS OVER \$160,000,000 RESERVES \$14,500,000

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO 4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO • CHICAGO, ILLINOIS 60632 • 847-1140 OFFICE HOURS • Monday, Tuesday, Thursday & Friday, 9 a.m. to 8 p.m. Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

COLORADO KATALIKAI

P. STRAVINSKAS

Išadinė pastaba

Šis straipsnis turėjo būti paskelbtas katalikų dienraštyje Drauge, mano ten pradėtoje ir įpusėtoje spausdinti straipsnių serijoje apie Colorado, pavadintoje "Ten, kur auga kolombos". To laikraščio redaktorius jo ten nepaskelbė, jis, tinkamai su trumpintais, skelbiamas dabar Naujienose, kurias irgi skaito daugelis mūsų katalikų.

Naujienos, kaip man kada yra rašęs jas redagavęs Dr. P. Grigaitis, nori parodyti kuopines žmonių gyvenimą, neišskiriant nei katalikų. Todėl manau, kad joms tiks ir šis mano rašinys apie Colorado katalikus, kuriame bus ir mano pasikalbėjimas su Denverio RK rektorium, žymiu Colorado katalikų veikėju prel. James W. Rasby.

Prieš 114 metų ir šiandien

1858 m. pradžioje, taigi prieš 114 metų Colorado krašte katalikų, galima sakyti, visai nebuvo. O dabar tame krašte katalikų gyvena jau daugiau nei 390,000. Katalikai ten turi: dvi dieceijas (Denverio archidieceiją ir Pueblo dieceiją), 175 parapijas, 129 misijas, 522 kunigus, 50 vienuolių (vyru) ir 1282 vienuoles, 86 parapijines mokyklas su 25,544 mokiniais, 20 "High Schools" su 6,335 mokiniais, 2 augstąsias mokyklas su daugiau nei 2,300 studentų (čių), vieną kunigų seminariją, 5 medicinos seserų mokyklas, 13 ligoninių, 3 našlaičių namus, 3 senelių

prieglaudais ir dar kelias panašias socialines pagalbas ar globos įstaigas. Be to, Denveryje yra du dideli, gražūs gyv. namai, kur pigiomis kainomis išnuomojami mažas pajamas turintiems žmonėms (pensininkams ir kitiems) butai — tai archidieceijos namai su 116 butų ir St. Francis vienuolių laikomi namai su 400 butų. Irgi yra labai daug katalikiškų organizacijų, tiek religinių, tiek ir kitų (kaip socialinės pagalbos, jaunuočių dorinimo ir panašių) tikslų. Ši statistika komentarų nereikalinga. Ji kalba pati už save.

Denverio katalikai

Denveris šiuo metu turi apie 560,000 gyventojų, kurių apie 27% yra katalikų.

Kat. privatinis gyvenimas (net ir nekatalikų nuomone) išsiskiria iš kitų. Šeimos gražesnės, gyvenimas. Mažiau vad. divorsų, kuriuos Colorado įstatymai labai laisvai leidžia. Geresnis vaikų auklėjimas, nes vaikus auklėti padeda ir Bažnyčia, susiklojusios gražios krikščioniškosios dvasinės tradicijos.

Kat. bažnyčios, kurių Denveryje ir jo priemiesčiuose yra net 57, yra ne tik maldos na-

Jau senokai draugaujanti porėlė: dainininkė Diahann Carroll ir bryt televizijos žvaigždė David Frost. Paklausti, ar jie žada susituokti, abu atsako esą ir taip be galo laimingi.

mai, bet ir valstybės žmonių auklėjimo vietas. Kaikuriuos jų yra labai gražios, laikomos meš, no paminklais. Tokia yra, pvz., gotinio stiliaus Denverio katedra, kuri valstybinių ir kitų turimų propagandos įstaigų yra įtraukta į jdomybių sąrašą ir rekomenduojama visiems turistams susipažinti.

Labai graži, jauki yra irgi miesto centre esanti barokinio stiliaus Šventosios Dvasios bažnyčia, kur sekmadieniais suma laikoma dar sena tvarka, tradicine lotynų kalba. Bažnyčia turi labai gerą chorą, vadovaujamą vieno muziko — vargonininko, baigusio New Yorko konservatoriją. Choras per sumą išpildina išpildo žymiųjų kompozitorių bažnytinės muzikos kūrinis, dažniausia Schuberto arba Mozarto Mišias; jų pasiklausyti ateina į bažnyčią ir daugelis nekatalikų ar šiaip laisvų pažįtur žmonių, netgi visai be religijos.

Išvykdamas iš Denverio, vienas šv. Mišias su Schuberto Mišių išpildymu aš dargi ir įsirekordavau, įsirašiau į savo magnetofono juostelę. Padėkojęs vargonininkui už leidimą jo choro giedojimą įsirekorduoti, prašiau jį atminčiai pasakyti mano žodžių ir mano magnetofono mikrofoną. Jis pasakė: "Dėkui už įreikordavimą. Manau, Jūs tuo pasigėrėsite. Aš suprantu Jūsų krašto sunkumus. Kai Jūsų kraštas vėl bus laisvas, tikiu, šis įreikordavimas duos kam nors įkvėpimo. Ačiū".

Žodis trumpas, paprastas, bet daug ką pasakantis: amerikonas, toli gyvenęs nuo mūsų tėvynės, nei savo gyvenime, tikriausia, nei nematęs, supranta jos dabartinius sunkumus, tuo tarpu kai mūsųose yra žmonių, kurie to nemato ar nenori matyti. Liūdna.

Norėdamas dar daugiau pažinti Denverio katalikų gyvenimą parapijose ir už jų ribų, nutariau padaryti pasikalbėjimą su Denverio katedros rektorium prel. James W. Rasby, žymiu Colorado katalikų veikėju, didžiausios Colorado katalikų draugijos — tai Katalikų Moterų Draugijos moderatorium, dideliu tolerantu, todėl visų, net ir netikinčiųjų labai gerbiama asmenybe.

Pasikalbėjimas su prel. James W. Rasby, Denverio katedros rektorium

Taupydamas laikraščio skiltis, pasikalbėjimą čia atpasakosiu savais žodžiais, jį kiek sutrumpinęs, paduodamas tik būdingesnes žinias apie Denverio katalikus ir jų gyvenimą centrinėje Denverio parapijoje. Štai tos žinios:

Denverio katedroje šv. Mišias kas sekmadienis išklauso apie 4,000 žmonių. Jų tarpe yra kiek ir Denverio svečių, turistų.

Prelato rūpinamoji parapija susideda, daugiausia, iš senų žmonių (pensininkų ir kitų), taip pat iš jaunųjų, dar nesutikusiu, kurie miesto centre turi darbus ir pan. Apie 77% parapijiečių išklauso sekmadieniais ir kitais šventadieniais šv. Mišias. Tai paalyginti augstas parapijiečių religingumas.

Parapijoje veikia eilė kat. organizacijų. Jas visas prelatas man išvardijo, supažindino mane su jų tikslais, uždaviniais ir nuveiktais darbais. Išpūdis geras. Ypač pasigėrėtinai reikiąsi socialietis ir kitos kat. moterų organizacijos, kurios stengiasi priekti doriškai kritusias mergaites. Gražiai veikia ir šv. Vincento bei kitos org-jos, teikdamos neturtingiesiems pagalbą. Puikiai susiorganizavę ir skautai.

Parapijoje būna apsiečiai ir konvertitų — apie 40-50 kasmet. Į katalikų tikėjimą pereina ir žydų, kasmet!

Miesto centre yra visokių žmonių: labai religingų, konservatyvių ir labai liberalių, net ir visai be religijos. Yra ir kovojančių su religija su tikinčiais, su kunigais, su Bažnyčia, bet šių tėra tikrai labai maža dalis. Denverio liberalai, netikintieji, bendra taisykle, yra labai kultūringi, taktiški, nieko neįžeidžia ir labai mandagūs. Jie ateina ir į katedrą, kurią jie apžiūrėję su pagarba, o kaiku rie lyg ir nustebę... Jie niekuomet nekelia jokių ginčų ir neįžeidinėja tikinčiųjų jausmų.

Denverio katalikų sugyvenimas su kitomis religinėmis bendruomenėmis labai geras. Visos relig. bendruomenės dirba bendrai socialinėje srityje, mažindamos žmonių vargą. Teikiant neturtingajam pagalbą, neklausama, kokio jis tikėjimo, kokios pasaulėžvalgos, o žiūrima tik to, ar jis tikrai yra var-

ge, ar reikalingas pagelbėti.

Katalikų sugyvenimas su kitais krikščionimis yra geriausias, koks tik gali būti. Visi krikščionys turi kasmet bendras pamaldas, kur meldžiamasi, kad kuogrečiau įvyktų pilnutinė krikščionių vienybė. Irgi kasmet krikščionių bendruomenių vadovai susirenka Kapitolijoje ir svarsto krikščionių bažnyčių suartėjimo klausimų.

Paklausus prelato, ar pilnutinė krikščionių vienybė išvis įmanoma, jį atsakė, kad nese-nai Denveryje viešėjęs ir turėjęs pasikalbėjimą su katedros kunigais krikščionių Vienybės Sekretorius kardinolas Hildebrandt; paklaustas, kada galinti įvykti pilnutinė krikščionių vienybė, jis pareiškė, kad tai nelengvas tiksliai atsakyti klausimas, nes čia susidurią labai daug ir labai skirtingų idėjų; per 10 metų pasiekta daug, padaryta didelė pažanga, bet kada krikščionių vienybės idėja pilnai realizuosis, tą žinant tik tiktai Šventoji Dvasia...

Garvęs šias informacines žinias, prelatui pateikiau dar kelis kitus platesnės apimties klausimus, pvz., dėl Amerikos jaunuo-menės dorinio nuosmukio, dėl būdų ir priemonių plačiu mastu skleisti krikščioniškąją mintį kaip tą daro protestantų Ambassador College Pasadena mieste, Californijoje, prie Los Angeles, bet tie klausimai jau iš-eina iš šio rašinio ribų, todėl čia ir neliesiu.

Prel. James W. Rasby žodis lietuviams

Baigus pasikalbėjimą, prašiau prelato tarti į mano magnetofoną porą žodžių lietuviams, pažadėdamas jam jo mintis perduoti lietuvių spaudai. Jis tą žodį ir tarė. Čia yra jo pagrindinės mintys:

Prelatas įvertino mūsų tautos dabartines kančias religinės filosofijos šviesoje.

Jis aiškino, kad, Visagalio Dievo valia, kartais paskiri žmonės, atskiros šeimos ar net ir ištisos tautos turi kęsti dideles kančias. Tokias kančias kenčia dabar ir lietuvių tauta dėl prispaužėjo nehumanizmo, kurį jis parodo, naudodamas visas prievartos priemones, kokias jis tik turi savo rankose. Visagalio Dievo leistoji kančia — tai žmogaus, šeimos ar net ir tautos išmėginimas, kurį reikia kenčiantiesiems pakelti.

Savo kančioje žmonės ir tautos dažnai net sustiprėja savo dvasia, atsinaujina tikėjime į Dievą; krikščionys savo kančioje geriau supranta ir Kristų, kentėjusį ant kryžiaus.

Lietuvių tauta, kalbėjo toliau prelatas, jau ir anksčiau yra kentusi nuo prispaužėjo, ir ji savo dvasia nepalūžusi; savo kančioje ji išlikusi doriškai sveika, net sustiprėjusi; tokia ji prisikelsi laisvam, nepriklausomam gyvenimui po I-jo Pas. Karo. Tokia ji išliksianti ir dabartinės jos kančiose. Tokia ji vėl prisikelsianti savo laisvam, nepriklausomam valstybiniam gyvenimui, išsivadavusi iš prispaužėjo.

Mums gi visiems, laisvėje gyvenantiems lietuviams, prelatas patarė ir linkėjo būti augstos moralės, išsaugoti savo tautos dorinės vertybes, savo tikėjimą ir nenutrūkti ryšių su sava tauta. Jis ragino mus Lietuvoje kenčiantiems visai padėti ir stiprinti jų išsilaivimo viltis.

MOKINIŲ POKALBIS

— Kada jūsų mokytojas būna pikčiausias?
— Kai atnešame rašto darbus.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val.

GEROS NAUJIENOS
PIRKEJAMS

AUTOMOBILIŲ

savo giminėms Lietuvoje ir U.S.S.R.

NAUJAS IR POPULIARUS MODELIS

ZHIGULI - VAZ 2101 Kaina \$3214.00

Mes irgi pasiūlome tučtuojau pardavimui ribotą
skaičių sekančių:

MOSKVICH 412 IZH	KAINA \$3155.00
MOSKVICH 408 IE	KAINA \$3033.00
ZAPOROZHETS - ZAZ 968	KAINA \$2926.00

KAS PIRMAS ATEINA — BUS PIRMAS PATARNAUJAMAS

Skubėkite su savo užsakymais į vienintelį įgaliotą
VNESHPOSYLTORGO atstovą Amerikoje

PODAROGIFTS, Inc.

240 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y. 10001

TEL.: (212) 685-4537

arba į bet kurią prie mūsų prisijungusių firmų:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

723 Walnut St., Philadelphia, PA 19106

PACKAGE EXPRESS AND TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

488 Madison Ave., New York, N. Y. 10022

1972 M. EKSURSijos Į LIETUVĄ

Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs vežti žmones į Lietuvą, tą darbą jau sėkmingai tęsia 11 metų. Jo tvarkingai suorganizuotos ekskursijos vyksta sklandžiai. Šią vasarą jo vadovaujamas American Travel Service Bureau nuveš į Lietuvą 9 ekskursantų grupes.

Visos ankstyvės ekskursijos jau pilnos. Jei kas dar šį metą norėtų važiuoti, tai gali pasinaudoti šiom ekskursijom:

Rugsėjo 11-tą, 20 dienų, iš Chicago — \$960.00 + takasai, iš New Yorko — \$860.00 + takasai.

Spalio 2-rą, 15 dienų, iš Chicago — \$710.00 + takasai, iš New Yorko — \$610.00 + takasai.

Gruodžio 21-mą, 14 dienų, iš Chicago — \$710.00 + takasai, iš New Yorko \$610.00 + takasai.

Kas nori Žiemos šventes praleisti Lietuvoje su giminėmis, turi registruotis į gruodžio mėn. ekskursiją. Bendroji kelionės kaina priklausys nuo valdžios patvirtintos oro linijų sutarties.

Rašykite, užvažiokite arba informacijų kreipkitės tokiu adresu:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 So. WESTERN AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60643

Tel.: (312) 238-9787

Ruošiamo kvietimus giminėms atvykti į Ameriką. Teikiame informacijas keliučių reikalais ir viso pasaulio kraštais. Parūpiname bilietus ir reikalingas visas.

5%
PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

HIGH RATES

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS 60632

TEL.: LA 3-8248

(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6%
PER ANNUM
\$5000 or more
certificates
2 year min.

5 1/2%
PER ANNUM
Investment
Bonus
certificates

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00.

Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, chorai, grupės, užsakydamos 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

**Raginkite savo apylinkę
augti - taupykite!**

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmas, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda skurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

6%
PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000, OR MORE,
2 YEAR MATURITY.

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS.

Taupymo indėliai
Aprausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Isteigta 1923 metais

Tel. 421-3070

Istaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$7.00 per 3 months. In other USA localities \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per three months; Canada \$22.00 per year, other countries \$23.00 per year.	
15 cents per copy, 15 c. on Saturday	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestuose	
metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00
trims mėnesiams	\$7.00
vienam mėnesiui	\$3.00
Kitose JAV vietose:	
metams	\$20.00
pusei metų	\$11.00

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, aškyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Dar reikalingi tūkstančiai parašų

Amerikos Lietuvių Taryba praeitais metais nutarė paruošti petiją JAV prezidentui Richard M. Niksonui. Tai buvo padaryta. Petijoje reikiama protestas prieš Lietuvos nepriklausomybės panaikinimą ir prievartinį Lietuvos respublikos įjungimą į Sovietų Sąjungą. Sovietų Sąjunga buvo pasižadėjusi pasitraukti iš visų karo metu užimtų teritorijų, bet savo pažado ji nesilaikė. Okupacijos metu jis prievartai prisijungė Lietuvai ir nori, kad lietuviai visą laiką vergautų komunistams.

Petijoje taip pat protestuojama prieš pagrindinių žmogaus teisių laužymą, prieš sąžinės, žodžio ir spaudos laisvės panaikinimą, prieš tikėjimo ir kelionių laisvės varžymą. Pavyzdžiui, paimtas jūrininkas Simas Kudirka, sėkmingai pabėgęs iš sovietų laivo, bet vėliau suimtas ir grąžintas sovietų policijai. Visos valstybės savo piliečiams leidžia išvažiuoti į užsienius ir grįžti, tuo tarpu Sovietų Sąjunga Simą Kudirką nubaudė dėl to, kad jis drįso nušukti nuo sovietų laivo. Tikrai komunistų valdomose kraštuose veikia tokie žiaurūs įstatymai, skiriantieji 10 metų kalėjimo už norą pamatyti kitus kraštus.

Amerikos Lietuvių Taryba išsiuntinėjo savo skyriams ir su Alto bendradarbiaujančioms organizacijoms specialiai atspausdintus lakštus ir prašė organizacijų atstovus parinkti parašų. Altas norėjo surinkti bent 100,000 parašų. Tai, rodos, neturėtų būti toks sunkus dalykas. Pasirašyti gali kiekvienas lietuvis, lietuvių kilmės amerikietis arba Lietuvos laisvei pritariantis kitatautis. Reikia tik dėti, kad tas pats asmuo nepasirašytų dviejuose arba net keliuose lapuose. Alto petiją tas pats asmuo gali pasirašyti tik kartą. Bet ją gali pasirašyti ir nelietuviai. Svarbu, kad amerikiečiai suprastų, ko lietuvių šia petija nori pasiekti. Altas nori priminti JAV prezidentui ir Valstybės Departamento aukštiesiems pareigūnams bei kongreso vadams, kad Lietuvos prijungimas yra nelegalus ir kad rusai turi atsaukti savo karo jėgas bei policiją iš Lietuvos. Amerikiečiai savo karo jėgas atsaukė iš karo metu užimtų kraštų, panašiai turėtų pasiekti ir rusai.

Ši petija įgyja dar didesnės svarbos dabar, kai jau aiškiai žinoma, kad prezidentas Niksonas gegužio 21 dieną rengiasi vykti į Maskvą ir tartis įvairiais taikos ir prekybos reikalais. Maskvoje prezidentas rengiasi pasirašyti susitarimą, saurinantį atominių ginklų vartojimą, tarsi Europos, Artimųjų Rytų ir Pietų Azijos tai-

AMERIKIEČIAI UŽ SIMĄ

Kaip Long Island šeiminkė sukėlė kampaniją už lietuvių jūrininką

Rašo Seymour Marks laikrastyje Long Island Press

Oficialus vardas komiteto su stipriausiais skyriais Long Islande, ir New Jersey, ir Rhode Islande yra "Amerikiečiai už Simą (Americans for Simas)". Tačiau mažajai, gražiajai, šviesiai, blondinei Mrs. Daivai Kezys, 32, gyv. 62-15 69th Place, Middle Village, penkių vaikų nuo 4 iki 9 metų, motinai, tai yra "Kudirkos ulceris ar, mažai mažiausiai, mes taip vadiname", sako ji.

"Mes esame Amerikos Lietu-

vos reikalais. Besikalbant apie Europos taiką, teks kalbėti ir apie Lietuvos bei kitų Baltijos valstybių likimą. Rusai nenorės Lietuvos reikalo kelti, bet atsakomą pareigūnui tvirtino, kad prezidentas Niksonas Maskvos pasitarimų metu primins rusams, kad jie turi atsaukti savo karo jėgas iš Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių.

Petija darosi svarbesnė, bet praeitą savaitę Alto vadovybės suauktoje konferencijoje paaiškėjo, kad dar trūksta kelių tūkstančių parašų. Alto pirmininkas norėtų surinkti 100,000, bet iki šio meto tesurinkta tik 70,000 parašų. Galima būtų surinkti ir daugiau parašų, bet būtinai reikia dar surinkti 30,000, kad būtų bent šimtas tūkstančių. Tai neturėtų būti toks sunkus dalykas, tikrai reikia į šį darbą įsitraukti. Parašus galima rinkti darbovietėse, įstaigose, konferencijose ir pobūviuose. Yra žmonių, kurie labai lengvai surinko po kelis šimtus parašų, bet buvo ir tokių, kurie grąžino lapus tikrai su vienu ar dviem parašais.

Atrodo, kad rusų okupuotoje Lietuvoje parašų rinkimas sklendžia į eina, negu laisvoje Amerikoje. Vien tikai Prienu ir Alytaus apskrityje lietuvių surinko 17,000 parašų. Jie protestavo prieš žmogaus teisių mindžiojimą, neleidimą lietuviams kunigams vaikų mokyti. Mėnėse apskrityje pasirašė kiekvienas lietuvis, turėjo jis vaikų ar neturėjo. Kiekvienas pasirašantis žinojo, kad už pasirašymą jis gali sunkiai nukentėti. Iš Lietuvos ateinančios žinios sako, kad Maskva jau yra pasiuntusi į Alytų ir Prienus specialius tardytojus, kurie klausinėja pasirašiusius. Rusams pirmo eilės rūpi patirti, kas vaikščiojo iš namų į namus ir kas sumanė paruošti skundą Jungtinėms Tautoms. Tuo tarpu Amerikoje kiekvienas gali pasirašyti be jokios baimės. Čia petijas galima pasirašinėti, įstatymai apsaugoja pasirašiusiojo teises.

Kiekvienas, kuris savo apylinkėje, savo įstaigoje ar darbovietėje dar galėtų parinkti parašų, turėtų kreiptis į Altą ir paprašyti pasiųsti specialiai parašams rinkti paruoštus lakštus. Galima parašyti tokiu adresu: Lithuanian American Council, Inc., 2606 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629, arba telefonuoti tokiu telefonu: 778-6901. Alto tarnautojai tuojau paims adresą ir pasiųs reikalingus lakštus.

Reikia turėti galvoje, kad šie lakštai turi būti grąžinti prieš balandžio pabaigą. Pirmomis gegužio dienomis petijos su parašais turės būti išvežtos į Washingtoną. Kiekvieno lietuvių pareiga padėti Amerikos Lietuvių Tarybai rinkti parašus po petiją. Būkime pareigingi!

dentui Nixonui išvykstant į Maskvą gegužės 22 d. jie galės jam įteikti 250,000 parašų po petiją, prašant jį užsistoti prieš sovietus už Simą Kudirką ir jo šeimą.

Daugelis užmiršo, bet Amerikos lietuviai tebeatmena kaip 1970 m. lapkr. 23 d. jis nušoko nuo sovietų laivo ant US Pakrančių Sargybos laivo netoli Martha Vineyard ir prašė politinės prieglaudos.

Pakrančių sargybiniai leido rusams nusitempti besipriešinantį, reikiantį jūrininką atgal į savo laivą. Praeitą gegužės mėnesį Kudirka buvo teisiamas už išdavystę, nuteistas ir pamerktas 10 metų sunkių darbų.

Nenusilenkdamas, S. Kudirka teisme padarė pausmingą atsisakymą dėl Lietuvos laisvės, ir Raudonoji mašina smogė atgal. Slaptoji policija iškratė 50 jo draugų namus. Jo žmona neteko darbo. Su vaikais ji buvo išvaryta iš buto.

Pogrindžio spaudos pranešimais, Kudirka atsisakė lankyti politines klases savo kalėjimo lageryje, už bausmę jam buvo atimta teisė pirkti lagerio kantine to tabako ir papildomo maisto.

Mrs. Kezys prisimena, kaip mažai tebuvo apie tą incidentą paminėta 1970 m. lapkr. 25 d. ir lietuvių laisvės aktyvistai ryžosi daryti, kad publika būtų pilnai informuota. Kezių telefonas pradėjo skambėti. Žodis paplito ir beveik per kaktį įsisteigė Lietuvių Akcijos Komitetas su mažesne Mrs. Kezys pačiame viduryje.

Straipsnyje toliau plačiai aprašoma, kaip buvo suorganizuotas didelis mitingas Times Square, kaip prasidėjo žygiai parašams rinkti, kaip p. Daivai Kezieniei pradėjo padėti ne tik pati lietuvių, bet ir latvių bei estai ir ukrainiečiai ir Batunas (Baltic Appeal to the United Nations) — estų, latvių ir lietuvių kilmės jaunuomenė.

Daivos vyrą Romą Kezį jau pasiekusi juoda, šalta geležinė Maskvos ranka. Jis tarnavęs vienoje Brooklynio kelionių agentūroje, per kurią nemažai siuntinių siunčiama į Lietuvą. Po Times Square demonstracijos siuntiniai buvo grąžinti ir agentūrai pasakyta, kad vizos nebebus duodamos kol Kezys nebus pašalintas. Kezys buvęs atleistas. Jis iki neseniai buvęs Vilko narys, dabar esąs lietuvių parapajė mokyklos mokytojas ir abudu su žmona sekmadieniais iš ryto per WHBI FM radio stotį duoda po valandą lietuviškos programos.

Vėliausiai su kitos kaimynės pagalba Mrs. Kezys surinkusios 8,000 parašų ir nuvežusios į Washingtoną, kur pardavusios kažkuriam Baltųjų Rūmų pareigūnui, tikėdamos, kad šį kartą jų petijos bus tiesiai perduotos Prezidentui.

"Amerikiečiai už Simą" nesiriboja vien tik petijomis ir parašų rinkimu. Jie veikia per valstybių legislaturas, siekdami gauti rezoliucijas skatinant Kongresą, kad prašytų Prezidentą Kudirkos reikalą iškelti Maskvoje.

TRUMPAS ŽVILGSNIS Į SENUOSIUS IR DABARTINIUS TIKYBINIUS PAPROČIUS

Senaisiais laikais, dar Kristui negimus, įvairiose pasaulio vietose buvo daugiau visokių tikybų, negu dabar. Ir tarp įvairių žmonių grupių, kuriose buvo įsigalėjusios skirtingos tikybos, dažnai kildavo visokių nesusipratimų, pasireiškiančių visokiomis muštynėmis arba visokiais karais. Mat, vieni žmonės norėjo, kad ir visi kiti priimtų tokią pat tikybą, kokią jie patys turi.

Tais senaisiais laikais buvo įsigalėjęs tikėjimas antgamtinėmis būtybėmis: taigi kai kurių žmonių buvo garbinama daugelis dievų. Kai kuriose pasaulio vietose žmonės tikėjo į mažesnę skaičių dievų, ir labiau su kultūroje žmonės turėjo, taip sakant, vieną vyriausią dievą. Jei imtume kalbėti apie lietuvių, tad ir jie dar prieš Kristaus gimimą turėjo keletą dievų, bet vis dėlto jų buvo vienas, taip sakant, vyriausias dievas Perkūnas, kitą vadinamas Perkūnas dievaitis.

Mūsų krkščionybės laikais kai kuriose Lietuvos vietose buvo išlikę senoviniai Perkūno dievačio garbinimo papročiai, ypač tokiomis momentais, kada lyjant buvo "girdimi vadinamieji dangaus griausmai, kada kartas nuo karto trenkdavo perkūnas. Aš dar prisimenu iš savo jaunystės laikų, maždaug prieš 75 metus, tokius nuotykius, būtent: kai užeidavo griausmas ir imtydavo perkūnas trankytis, tad mažiausiai trys ar keturi žmonės išklaidavo ant grindų moterys, išklaidamos savo rankas, ir kai kurios jų pasakydavo: "Mūsų dievulis jau barasi, tad turime jį pasimelsti, kad suteiktų mums visiems ramybės". Tokiais atvejais dar galima buvo išgirsti to moterų tokį pasakymą: "Perkūnas dievaitis savo žaibais kartais nutrenkia vieną kitą pašėlusį vėlnį".

Kai po Kristaus gimimo įsigalėjo vadinamoji krkščionybė, tad po kurio laiko ir patikios krkščionys, taip sakant, susiskaldė, nes susidarė kitokios pavadinimais krkščioniškos tikybos: katalikų, liuteronų, protestantų ir t. t. Daugumas Lietuvos gyventojų buvo katalikai. Rusijos imperijoje caro laikais

Dabar išskyla dar kitas klausimas, būtent: kas atsitiktų, jei Sovietų komunistinė valdžia pakleistų savo nuožniurą į visokias tikybas, tad po kurio laiko ir patikios krkščionys, taip sakant, susiskaldė, nes susidarė kitokios pavadinimais krkščioniškos tikybos: katalikų, liuteronų, protestantų ir t. t. Daugumas Lietuvos gyventojų buvo katalikai. Rusijos imperijoje caro laikais

PETRONĖLE ORINTAITĖ

Valstietis nuo Vabalninko

Petronėlė Orintaitė, LIEPALOTU MEDYNUOSE, apybraižos. Nidos knygu klubo leidinys. Nr. 82. London, 1972. Kaina: 3 dol. arba 0.90 svaro, nariams 2 dol. arba 0.6 svaro. Kietasis viršelias kainos 0.50 dol. arba 0.15 svaro. daugiau, 216 psl.

Turinys: Vakaras Metropoly: Kalnų gatvė; Kapas dirvoje; O. Gott sei dank! Valstietis nuo Vabalninko; Vieškelio; Ilgatrobė; Tarpusventis; Liepalotų medynuose.

Tai 1925-ji, jau laiko ir erdvės toliuose nugalantieji metai. Mes su lietuviškais brandos atestatais iš skurdokų, dar caro slogučio ir Didžiojo Karo nuoskaudom žaidžiotų Lietuvos pakraščiu atbeldėjome į Kauną. Tą laikinos sostinės vainikėliu netikėtai apgerbtą miestą, įsijėdusį dailiausiam mūsų didučių santakos skreite.

Tuomet visa čia — saulėtekio spalvos žėrėjo, vilties žvaigždėmis mirgėjo atgjančių tautos pavasariu svaigo. Atsivėrė mums Kaunas, kaip vos tik po ledą praskleidžias, vos gajumo kvapu išsipildas legendinio paparčio pumpuras. Ir nuvergė jaunas širdis neatkutojamai toji staigia drąsa puikybėn išskylanči sostinė, dėl pavogto Vilniaus sielvartu ir ryžtini dviubas ir trigubas jėgas telkianti, himno žaibas ir traukiantis už laisvę, už saviškių gentį, už žmogiską didybę, už gyvenimo aušrą, už dvasios siekimų neribotą skrydį!

Nevienalytis, sparčiu kunkulu užviręs

ir beregint kas dieną, kas valandą savo veidą keičias, keistų kraštutinumų kupinas ir linksma gvybe tviskantis buvo šis miestas, kurį kadaise, prieš pusę tūkstančio su viršum metų, taip narsiai gynė nuo teutojų Vaidotas, kunigaikščio Kęstučio karžygs sūnus.

Ilgai svetimųjų slogintas, karų ugnies ir patrankų perkūnijų draskytas, o dabar staigiai atgavęs tikro šeiminko teisę, Kaunas sugebėjo skaudulį žaizdas gydyti, veidą apspirauti, šiukšles apsišluoti, kad akių nebadytų svetimi pelai ir akuotai, gruoobstuliojų vergiųjų nešvariai įtūpti.

Pašaliais, pakiemiais dar šen ten tebetvieskė maskolių tvirtovės niūrumo tvarkas. Apibrizgusių pastogių nevedintuose buduaruose, kandžių suisto pliuso krėsluose, liūdnai karšo žilos generolienės bei nuogeltusių mežginių liukčiai apsikarsčiusios žandarų damos. Ties Soboro aukšniais altoriais šmėkšojo atavistinės, ligi kelių nutvusios šventikų barzdos, o už gatvių lūnose išdidžiai dykaduoniavo jadvyginės našlės bei senmergės, širdis Varšuvai už nieką pardavusios.

Senamiesčio suodžių ir purvo aukštume, žuvų turgavietėje — tebešvagdžioje išsigimusios ponijos "cimbrukvos" žargonas, o Laisvės Alejoje Abraomo ainiai atkakliai tebeberbė Romanovų, nors galutinai iš sosto išvirtusių, žlugusios imperijos kalbą, kuri mūsų žmogui tebedrovė burliokų arkliaivių ir Kruglodurovų žandarų keiksmams, ir o atlikę Nikolajaus rubliai nešė tik ašarų pelną. Bet neįtikėtina spar-

ta Kaunas valėsi svetimais viesulais pripūstų šiukšlių ir sąslavų — šveitės, blizginos, gražinosi.

Jaunutis, vos iš padaigų išbręstantis universitetas ūmu šuoliu siūbteleja lietuviškai protais tarpai, mūsų žemės sėkla žmonių išmintį turtinti, šviesos derliumi Nemuno sodybas laiminti. Iš Rytų ir Vakarų susibėgo, sulėkė įvairiausia galvų profesorių plejada ir — geros valios bei didžios meilės pastangomis ryžosi įžiebti naują mokslo aukurą tautos gerovei bei džiaugsmui. Ir taip šoko rinktis čia jaunimas — erdviausių svajonių sklindinomis galvomis, žinių godumu alsuoją, vaizduote liepsnojį, kalnus nuverstį užsimoję...

Mūsų Alma Mater, vos iš naujagimio lukšto išsinešusi, buvo gajai ir veržli, padaigų sparneliais vis platyn kerėjanti ir aukštyn auganti. Greta daugelio didžiųjų trūkumų, betgi džiaugėsi išskirtiniu laimiu: čia dar nebuvo tradicinių šablonų nuobodulio, nei įsienėjusios tvarkos apinassrio, nei sunkios praeities neperžengiamų nuodėmių, o visa gyva ir nauja; erdvu ir laku, skaisčiai kūrybiška. Todėl mokslinių nuotaikų ir proto skrydžių laisvė suklestėjo ryškiais ruožais, savitumo daigai stiebišė drįsiais ūgiais. Tai buvo pelnas, kuris išpiko su kaupu ir proletarinį naujokūriškumą, ir pirmų trobesių ankštą skurdumą ir laboratorijų bei bibliotekų nepritekliaus.

O studijozai, mirgėdami raibaspalviais

talentais, bendru atgijusios tautos ūpu parkurstyti, laisvės auri sparnus įgavę, sparciai suoliavo per klūtis. Ir niekis, kad jie čia nerado jokių sausai "pramindžiotų" rutinos lieptelių nei išmėgintų, silpnuoliams taip patogų, atramos turėkų, kaip paprastai būna žilo amžiaus mokslo židiniuose.

Kaip mišraus, įvairiavėrio - kalibro buvo mūsų profesoriai, iš visų keturių pusių talkon susiplakę, taip ir mes, studentai, Donefaičio gatvės mūrų koridoriuose kirbėjome lyg šimtarūšis vabzdžių kibždynas — skirtingi išore, kiltme, papročiais, o ypač vidaus nuotaikomis.

Kietuose auditorijų suoluose oriai pečiai spraudėsi pažilę "jaunuoliai", sykiu su atgimstančia Lietuva užsidegė antra jaunystės mokslo žiedais pasipuosti, caro kumščio sutrukdytą dvasios veržlumą įkūnyti, atgavimo džiaugsmą proto pažangą apvainikuoti.

Gretomis alkūnės trynė šiurkščių namų milu pasiūręs kaimo laukų jaunuolis, dar nei stangrių serių miestieškiai neapsikirpęs, nei panagių nuo dirvos purvo kaip reikiant neišsikrapšęs. O šalia jo grakščiai atsilošęs sėdėjo ir buvęs dvarponis, per kartų kartas baltom rankom didžiavęsis dar ir dabar antakių grafiškai sutraukęs, kam jo bajoriška garbė išspirta iš slenkčio. Taip pat rimtai, smakrą saujon parėmęs, mokslu kaktą ringuodamas, paskaitos žodžius gaudė juodaplaukis semito sūnus, mūsiškę šnektą sunkokai gromuluojąs.

Seimo lygybės demokratija atvėrė duris ir dailiajai lyčiai, tad tose pačiose kėdėse užrašų pieštukai snarėjo ir kaštonkės, gelsvagarbanės merginos, labai liemeningos ir skaisčiaskruostės studentės luomo puikybė apsigėrusios. Čia dailiom apirankėm žvilgdama dairėsi šalies prezidento dukė, čia kukliai tunojo suadyta alkūnė ir stalo brianą atšliejusi, našlės sargienės mergaitė iš žaliakalnio.

Šalia kovingo narsumo romantikų ar Verterio dūsautojų, gudriai sukosi čia ir šlidūs oportunistai bei kietasprandžiai karjeros kalviai; šalia Daukanto ar "Pieta" rido pėdsakų patriotų, atkaklių pirmyn brovėsi ir "pasaulio lygintojai" socialistai bei internacionalai; šalia kūno mėsinejai mediku, čia skaisčiai ir linijų formulėn milt negyvytų daktų architektai, reortų chemikai ir Faradėjaus fizikai, o filosofų plinkandios galvos tinte tino urmu kemšama išmintimi, nuo Platono ar Aristotelio laikų knygoje užraugta: apie pasaulio platybę ir prasmę, apie žmogaus beribį paikumą ir menkystę...

Rus domas

Skaitykite ir platinkite

Dienraštis

NAUJIENOS

Iš visad rašo
TEISYRE

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ
IR GERKLĖS LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

Rez. tel. 239-4683

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building), Tel. LU 5-6446
Pirma ligoninė pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

Telef.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečią ir sekmadienį, ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

IR

DR. B. B. SEITON

INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telef. 695-0533
Fox Valley Medical Center
860 Summit St.
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HElock 4-5849
Rezid.: 382-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadienį, 1-7 val.
antradienį, penktadienį nuo 1-5, treč.
ir šeštadienį, tikrai susitarus.

Rez.: GI 8-0873

DR. W. EISIN - EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
5132 So. Kedzie Ave., WA 5-6270
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
siliepia, skambinti MI 3-0001.

DR. NINA KRAUCEL -

KRAUCELIŪNAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. KEDZIE AVE.
Telef. WA 5-2670.
Neatsiliepęs — skambinti
471-0225.
Valandos pagal susitarimą.

Ofiso telefonai: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadienį, antradienį, ket-
virtadienį ir penktadienį nuo 3 iki
7 val. popiet. Ketvirtadienį ir šeštadi-
enį nuo 9 iki 11 val. ryto tik
susitarus.
Trečadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, pritaiko skinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val: antradienį nuo 1-4 po pietų,
ketvirtadienį nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas: 2750 West 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadienį
10-12 ir nuo 2 iki 3 val. vak.
Sėdmiadieniais ir trečadieniais
uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-0999

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligo-
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečią,
ir penktadienį 9-6 val. vak. Šeštadi-
eniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

V. Tumasonis, M. D., S. C.

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HElock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Pirma ligoninė pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefonai: HE 4-2123,
jei neatsiliepia, tai telefonai: GI 8-6195.

P. SILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai — Protezai, Med. Bap-
dai. Speciali pagalba kojom-
(Arch Supports) ir t. t.
Val: 9-4 ir 6-8 šeštadieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PROspect 6-5084

**Tautų nerimas
Sovietų imperijoje**

Copley Press koncerno tarp-
tautinių reikalų specialistas Di-
mitrius Danielopol naujausiai at-
kreipė dėmesį į didėjančią nacio-
nalizmą Sovietijoje ir dažnėjan-
čius apsišaukimus reikalaujanti
žmoniško gyvenimo teisių toje
šalyje. Persekiojimai ir areštai
ypač plačiu mastu vykdomi Uk-
rainoje ir Pabaltijyje.

Kiek anksčiau britų "The Gu-
ardian" paskelbė iš Maskvos
sluoksnių gautą pranešimą, kad
"Sovietinė saugumo policija su-
smė sociologijos dėstytoją ir
išardė apie šimtą kitų Lietuvos
sostinėje Vilniuje, matyt, vyk-
dydama viso krašto mastu gau-
dymą įtariamųjų

"Vaclav Sevruck, mokytojas,
suintas sausio 14 d., bet žinia
tik dabar pasiekė Maskvą. Rei-
kalas esąs susijęs su antisovietine
agitacija — nusizengimas,
kuris gali būti baudžiamas septy-
neriais metais kalėjimo".

Londono "Times" tuo pačiu
reikala pranešė, kad Vaclav Sevr-
ruck, lenkiškai-lietuviškos kilmės
sociologijos ir filosofijos spe-
cialistas, areštuotas sovietų sau-
gumo policijos Lietuvoje.

"Jo areštą — vienas pasku-
tinių įvykių stengiantis už-
kirsti kelią sovietinių politinių
nukrypėlių veiklai, ir tai vyksta
jau kelias pastarąsias savaites.
Kiti areštai ir kratos buvo pra-
vesta Ukrainoje ir Maskvoje".
Kaip "The Economist" spren-

džia, Brežnevas turįs baimę,
kad tautiniai pasišaukimai tuo-
se kraštuose nepaskatintų visuo-
tino sąjūdžio reikalauti žmo-
gaus teisių visoje sovietų impe-
rijoje.

Sovietų kompartijos centro ko-
mitetas jau praeitų metų gale
(gruodžio 30 d. posėdyje) svar-
stęs šį klausimą ir išleides in-
strukciją praveisti plačias kratas,
areštus ir tyrimus. Ypač ukrai-
niečiai ir baltai esą numatyti ty-
repesijų aukomis. Pogrindžio
leidžiamo laikraščio "Bėgamų-
jų įvykių kronika" pranešimais,
sąjūdis ir kova dėl žmogaus ir
piliečio teisių Sovietijos viduje
"kasdien darosi ryškesnė". Kas
ypatingai kelia Kremliaus neri-
mą, pasak autorių Danielopol,
tai galimybės Sovietų imperijos
opoziciniams jėgoms susijungti
su įvairių etninių (tautinių) gru-
pų sąjūdziais.

IS KANADOS

Vinco Krėvės literatūrinės
premijs jūry komisija

Lietuvių Akademinio Sambū-
rio Montrealyje, kas antri me-
tai skiriamos Vinco Krėvės li-
teratūrinės premijos, jūry ko-
misija jau sudaryta. Jos sąsta-
tas: V. Piečaitis, Liet. Akad.
samb. pirm.; dr. I. Gražytė, V.
A. Jonynas (abu Liet. Akad.
samb. kviesti atstovai); D. Ker-
belytė, KLB Montreale apylin-
kės atstovė ir dr. H. Nagys, Lie-
tuvų Rašytojų d-jos atstovas.

Premija (500 dolerių) bus
įteikta, už 1970-71 metais iš-
leista ir suderinta riaušių gro-
žinės lietuvių literatūros kūri-
nį išsivijoje, šių metų rudenį
Montrealyje.

Šimtmetis lietuvis

Long Island Press praėjo ko-
vo 29 d. numerį įdėtas lietu-
vio Juozo Dailidės atvaizdas su
antrašte "100-metis gavo naują
šlaunies šnarį".

Atvaizde Juozas Dailidė ligo-
ninės koridoriuje vežioja į va-
žiujamąją kėdę įsodinęs gražią
slaugę (nursę). Po atvaizdu toks
paaiškinimas:

"Vežiodamas gražią slaugę
Madeline Matteo Caledonian li-
goninėje Brooklyne, Joseph Dai-
lida švencia savo 100-jį gimta-
dienį, parodydamas, kaip gerai
jis jau gali vaikščioti. Greta jo
eina slaugė Irma Taitt. D-ras
Raymond Kaplow prieš tris sa-
vaites jam įperlūžusią šlaunį
įdėjo vitallium metalo kamuolini-
junginį. Ligoninėje praeitą sek-
madienį egzektuvu valgomajame
kambarėje suruošė jam gimtadienio
šventę. Slaugės tur-
rį Dailidę perspėti, kad per daug
nevaikščiotų".

Galima, foto nuotrauka laik-
raštėje tokia neišiki, kad nebu-
vo galima perspausdinti.

Moterų Klubų veikla

Brighton Parko Lietuvių Mo-
terų Klubų susirinkimas įvy-
ko balandžio 6 d. Nors oras
buvo ir blogas, bet gražūs bū-
rys narių atsilankė. Buvo gau-
tas laiškas iš Šv. Kazimiero se-
selių, prašantis klubą daly-
vauti jų seime. Narės nuba-
savo pasigyti 25 dol. auką jų
gerų darbų paramai. Komisi-
ja, kuri rengia klubo žaidimų
pošūvį balandžio 30 d., Holly-
wood salėje, pranešė, kad
viskas planingai eina. Bus
skanių užkandžių, gėrimų ir
daug gražių dovanų visiems.
Šio gražaus renginio komisi-
joje yra Ann Klimas, Jennie
Chinston ir Sophie Vanko.

Pirm. Nellie Skinulis prane-
šė, kad yra pamit du pikni-
kos sodai — birželio 11 d. ir lie-
pos 23 d.

Narė Mary Urbelis dar sun-
kia serga. Ji gydosi savo na-
muose. Baigiant susirinkimą
buvo pranešta, kad šį mėnesį
yra Bernice Žemgulis, Magda-
lenos Grišus ir Estelle McNa-
mce gimtadieniai. Po susirin-
kimo narės sudainavo celebran-

tams ilgiausių metų. Pirm.
Nellie Skinulis turėjo gražų
tortą su degančiomis žvakė-
mis.

Sekantis Klubų susirinkimas
įvyks gegužės 4 d.

E. M. McNamee

**VETERINARIJOS
GYDYTOJAMS ISLEIDŽIAMOS
KNYGOS REIKALU**

Baigiama ruošti spaudai stu-
dija apie veterinarinę mediciną
nepriklausomai Lietuvoje, kurią
išleis Lietuvių Veterinarijos Gy-
dytojų Draugija tremtyje. Tarp
kitko joje numatoma pateikti
visų lietuvių vet. gydytojų įsi-
kūrimo išsivijimo apžvalgą, kaip
inašas lietuvių išsivijimo istori-
jai. Prašoma visų kolegų, kurie
dar neatsiliepė į autoriaus kre-
pimąsi arba jo negavo, praneš-
ti jam apie save bent šias ži-
nias: kur ir kuomet studijavo
ir baigė veterinarinę mediciną,
kur ir kokį darbą savo specialy-
bėje po to dirbo ir kaip sekėsi
įsikurti išsivijioje.

Autoriaus adresas: Dr. Stasys
Jankauskas, 2335 Robinwood
Ave., Toledo, Ohio 43620.

Martin Luther King Plaza

Pačiame Chicagos mieste,
juodųjų gyvenamuose kvarta-
luose, statomos dvi nebran-
gios nuomos gyvenamųjų butų
pastatai. Viena pavadinta Mar-
tin Luther King Jr. Plaza, sta-
toma Madison Street ir Kedzie
Avenue sankryžoje, kuri buvo
išplėsta ir sudeginta riaušių
metu 1968 m. Čia bus visa ko-
lonija gyvenamųjų neaukštų na-
mų su plačiomis, medžiais ap-
sodintomis gatvėmis ir kaštuos
\$3.1 milijonų.

Antroji vieta bus prie 7300
S. Dobson Ave. Kaštuos \$1.6
mil. Abu projektai statomi
pelną nesiekiančių korporaci-
jų.

King Palza būsimi baigta
ateinančiais metais, o antroji
pavadinata Leigh — Johnson
Court, bus baigta šios vasaros
pabaigoje.

JULIJAI AUGUSTIENEI

mirus,

Jos vyrui Kostui Augustui nuosirdžią užuo-
jautą reiškia

Alfonsas Vambutas

JULIJAI AUGUSTIENEI

mirus,

Jos vyrui Kostui Augustui ir seserims reiškia
gilia užuojautą.

Euphrosine Mikuzis

Mirties Metinės

1971 m. balandžio mėn. 15 dieną Concord ligoninių slaugymo na-
muose mirė mano mylima žmona

A. A.

**ONA URBANAVICIŪTĖ -
TALALIENĖ**

Palaidota 1971 m. balandžio mėn. 19 dieną iš Panelės Gimimo
parapijos bažnyčios su bažnytinėmis apeigomis Lietuvių Tautinėse
kapinėse, Kudirkos kalnely 31 sklype 24-tame bloke.

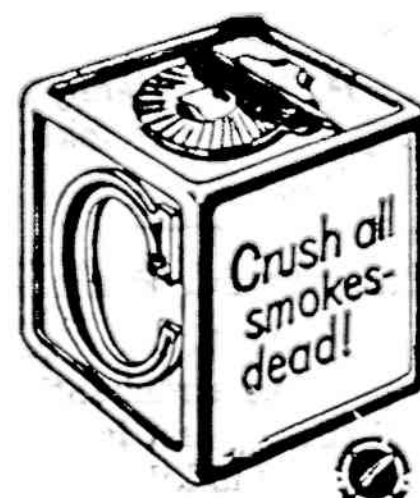
Mirties metinių proga prašau prisiminti vėlionę, priklausiusią
daugeliui lietuvių organizacijų.

Ta pačia proga, negalėdamas asmeniškai visiems padėkoti, nuo-
sirdžiai dėkoju visiems lankiusiems vėlionę koplyčioje ir dalyvau-
siems laidojime.

Dėkoju dvasiškiams, palydėjusiems į amžino poilsio vietą, grab-
nešiams, asmenims pasakiusiems atsisveikinimo kalbas koplyčioje ir
kapinėse, pareiškiusiems man užuojautą spaudoje, visiems, visiems
atidavusiems jai paskutinę pagarbą ir Laidotuvių Direktoriumi J.
Evans už pavyzdinį laidojimo apeigų tvarkymą.

Giliai nuilūdęs

Vyres Jonas Talalas.

**GELININKAS
(PUTRAMENTAS)**

Linksmumo arba liūdesio valandom
gražiausios gėlės ir vainikai ant-
pių papuošimui ir sezoninės
kapams gėlės.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ

GELES VISOMS PROGOMS
BEVERLY HILLS GELININKA
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

SKAITYK IR KITAM PATARK
SKAITYTI "NAUJINIENAS"

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street

Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktorai**MAŽEIKAS & EVANS**

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIŠKOS

AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŽNOMI VIETA

REpublic 7-8602

REpublic 7-8601

EUDEIKIS

SENIAUSIA IR DIDIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI:

DQVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID

1605-07 So. HERMITAGE AVENUE

Tel.: YArds 7-1741-1742

4230-34 So. CALIFORNIA AVENUE

Telefonas: LAfayette 3-0440

MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:

Chicagos

Lietuvių

Laidotuvių

Direktorių

Asociacijų

AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS CIEN-
IR NAKTI
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1150-1139

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213

2314 WEST 23rd PLACE Virginia 7-6672

11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4110

P. J. RIDIKAS

3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNŪS

10821 So. MICHIGAN AVE. Phone Commodore 4-2228

649 EAST 162nd ST. Phone Commodore 4-2228

South Holland, Illinois

